Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali

Magistrat Dr. Donatella M. Frendo Dimech LL.D., Mag. Jur. (Int. Law)

Illum, 02 ta' Awwissu, 2017

Il- Pulizija
(Spettur Roderick Agius)

-vs-

Elton Debono, detentur tal-karta ta' l-identita` Nru 273075M

Kumpilazzjoni 163/2016

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat Elton Debono u ċioè talli:

1. Nhar il-21 ta' Marzu, 2016, għall-ħabta tal-17:30hrs ġewwa Ħaż-Żebbuġ, Malta u f'dawn il-Gżejjer, dolożament, bil-ħsieb li joqtol, jew li jqiegħed il-ħajja ta' Charmaine Debono u/jew persuni oħra f'periklu ċar, wera dan il-ħsieb b'atti esterni u ta bidu għall-ezekuzzjoni tad-delitt , billi ta daqqa ta' mus, liema delitt ma ġiex esegwit minħabba xi ħaġa aċċidentali u indipendenti mill-volontà tiegħu;

2. Fl-istess lok, ħin u ċirkostanzi permezz ta' arma bil-ponta u li taqta' bil-ħsieb li jikkaġuna feriti ta' natura gravi fuq il-persuni ta' Charmaine Debono u/jew persuna oħra, ta bidu għal ezekuzzjoni tad-delitt liema ma ġiex esegwit minħabba xi ħaġa aċċidentali u indipendenti mill-volontà tiegħu;

3. Fl-istess lok, ħin u ċirkostanzi ikkaġuna diversi offizi fuq il-persuna ta' Charmaine Debono u/jew persuni oħra, liema offiżi jitqiesu li huma ħfief skont kif iċċertifka Dr K. Psaila Med Reg 5662.

4. Permezz ta' xi network jew apparat ta' komunikazzjoni elettronika nhar il-21 ta'Marzu, 2016, għall-ħabta 17:00hrs u fil-ħinijiet ta' qabel, għamel lil Charmaine Debono u/jew persuni oħra, inġurji jew theddid mhux imsemmijin band'oħra fil-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta jew jekk kien pprovokat, inġurja b'mod li joħroġ barra mil-limiti tal-provokazzjoni.

5. Fl-istess lok, ħin u ċirkostanzi ġarr 'il barra minn xi fond jew id-dintorni tiegħu xi sikkina jew strument li jaqta' jew bil-ponta ta' liema xorta jkun, mingħajr ma kellu liċenzja jew permess mingħand il-Kummissarju tal-Pulizija;

6. Fl-istess lok, ħin u ċirkostanzi kisser il-bon ordni u l-paċi pubblika b'għajjat u ġlied;

7. Fl-istess lok, ħin u ċirkostanzi saq vettura b'mod perikoluż u traskurat.

Il-Qorti ġiet mitluba sabiex f'każ ta' ħtija tiskwalifika lill-imputat minn kull tip ta' liċenzja tas-sewqan, għall-perjodu li jidhrilha xieraq.

Il-Qorti ġiet mitluba ukoll toħroġ ordni ta' protezzjoni ai termini tal-Artikolu 412C fejn tipprojbixxi lill-imputat milli javviċina lil Charmaine Debono u r-residenza tagħha kif ukoll il-post li t-tali persuna tiffrekwenta.

Rat in-nota ta' l-Avukat Generali tal-10 ta' Mejju, 2017,[1] permezz ta' liema baghat lill-imputat biex jigi gudikat minn din il-Qorti bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali kif mahsub fis-segwenti artikoli:

(i) Fl-artikoi 214, 215, 41(1)(a) u 218(1) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(ii) Fl-artikolu 217 tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(iii) Fl-artikolu 222(1)(a) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(iv) Fl-artikolu 251A tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(v) Fl-artikolu 251B tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;

[1] Fol.212

(vi) Fl-artikolu 251AA tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(vii) Fl-artikolu 338(dd) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(viii) Fl-artikolu 339(1)(d) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(ix) Fl-artikolu 339(1)(e) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(x) Fl-artikoli 17, 31 u 533 tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(xi) Fl-artikoli 383, 384, 385, 386, 387 u 412C tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(xii) Fl-artikoli 5(1), 51(2) tal-Att dwar l-Armi, tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta; u
(xiii) Fl-artikoli 15(1)(2) u (3) tal-Ordinanza dwar ir-Regolament tat-Traffiku, tal-Kapitolu 65 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat li waqt l-udjenza tal-20 ta' Gunju, 2017, mizmuma minn din il-Qorti l-imputat ammetta l-imputazzjonijiet migjuba kontra tieghu izda mhux ghal dawk l-akkuzi li jidhru fin-nota ta' rinviju ghall-gudizzju mibghuta mill-Avukat Generali u liema mhux riprodotti fl-akkuzi migjuba fil-konfront tieghu.

Illi din il-Qorti osservat dak li jiddisponi l-Artikolu 453(1) ta' l-Kapitolu IX, Ligijiet ta' Malta, moqri flimkien mal-Artikolu 392A(1) tal-istess Kapitolu, u cioe' wara li l-imputat wiegeb li hu hati ghall-akkuzi migjuba fil-konfront tieghu, din il-Qorti wissietu b'mod l-aktar solenni fuq il-konsegwenzi legali ta' dik it-twegiba u nghata zmien xieraq sabiex jekk irid jerga lura minnha.

Semghet ix-xhieda.

Semghet is-sottomissjonijiet maghmula mill-prosekuzzjoni u mid-difiza dwar il-piena.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Ikkunsidrat:
Illi l-imputat ammetta l-imputazzjonijiet migjuba fil-konfront tieghu u ghaldaqstant fuq l-ammissjoni volontarja u nkondizjonata tieghu, l-Qorti tiddikjara li m'ghandhiex triq ohra salv li ssib lill-imputat hati tal-akkuzi kollha migjuba fil-konfront tieghu kif minnu ammessi.

Illi hu minnu li l-Qorti hija marbuta b'dawk id-disposizzjonijiet tal-ligi indikati lilha fin-nota ta' rinviju ghall-gudizzju tal-Avukat Generali skond is-subartikolu 3 ta' l-artikolu 370 tal-Kodici Kriminali, liema nota ghandha rwol simili ghal dak ta' l-Att ta' Akkuza quddiem il-Qorti

Kriminali. Madanakollu dawn iridu jinqraw fid-dawl ta' l-akkuzi kif imposti fil-konfront ta'l-imputat. F'dan il-kaz l-imputat gie akkuzat b'reati li sehhew f'jum u hin partikolari mentri l-artikoli indikati mill-Avukat Generali fin-nota ta' rinviju ghall-gudizzju, u cioe` dawk ravvizati bl-artikoli 251A, 251B u 251AA tal-Kodici Kriminali huma reati li jesigu "imgieba".

Issir hawnhekk riferenza ghas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Bajada:**[2]

"Illi r-reat tal-fastidju u tal-harassement kif ikkontemplati fl-artikoli 251A u 251B gew introdotti ghall-ewwel darba fil-ligi penali Maltija bl-Att XX tas-sena 2005. Illi mill-gurisprudenza tal-qrati taghna jidher illi l-imgieba li tohloq il-fastidju trid tkun "*a course of conduct*" u mhux incident wiehed u izolat. Illi f'sentenza moghtija mill-Qorti ta'l-Appelli Kriminali fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs James Demanuele** deciza fis-26 ta' Novembru 2009 il-Qorti stqarret:

"L-artikolu 251A johloq ir-reat ta' persuna li ggib ruha b' mod li taghti fastidju lil persuna ohra u b' mod li tkun taf jew imissha tkun taf li dan ikun ta' fastidju ghal dik il-persuna. Il-ligi fis-sub-inciz (2) tkompli tiddisponi li persuna li tkun qed iggib ruha b' mod dubbjuz imissha tkun taf li dik l-imgieba tammonta ghal fastidju ta' persuna ohra jekk fil-qies ta' persuna ragjonevoli li jkollha l-istess informazzjoni, din kienet kieku tahseb li dik l-imgieba kienet tammonta ghal fastidju tal-persuna l-ohra. Fis-subinciz (3)(c) il-ligi tkompli tghid li persuna akkuzata b'reat taht dan l-artikolu tista' ggib prova li fic-cirkostanzi partikolari dik l-imgieba kienet wahda ragjonevoli. Fl-artikolu 251 C hu provvdut li riferenzi ghall-ghoti ta' fastidju lil persuni jinkludi meta wiehed jaghti qata': ("*alarming")* jew idejjaq: ("*causing ..distress")* lill-persuna.

Illi t-terminu legali fastidju (bl-Ingliz "h*arassment")* gie definit mill-Black's Law Dictionary - (7th. edit.) bhala :-
"*Words, conduct or action (usu. Repeated or persistent) that being directed at a specific person, annoys, alarms or causes substantial emotional distress in that person and serves no legitimate purpose",* dan l-element ta' ripetizzjoni jew persistenza ma jridx jigi konsidrat "*in isolation*" b' riferenza biss ghall-kaz mertu tal-kawza imma wkoll irid jitqies fl-isfond tar-retroxena u ta'l-agir precedenti tal-gudikabbli. Dan ghaliex kif gie ritenut minn din il-Qorti fl-Appell Kriminali : **"Il-Pulizija vs. Alan Caruana Carabez"** [21.6.07] :-
"…. f' kazijiet bhal dawn ir-retroxena ghal kull incident hija importanti biex il-Qorti tkun tista' tispigola l-incident izolat u accidentali minn agir abitwali ta' fastidju fuq periodu ta' zmien."

Pero', xorta wahda jkun irid jirrizulta mill-provi ghall-fini tal-parametri tal-akkuza nnifisha."

Illi apparti mid-dispozizzjoni kontenuta fl-artikolu 251C li tghid li riferenzi ghall ghoti ta' fastidju lil persuni jinkludu meta wiehed jaghti qata' jew idejjaq lill-persuna. *("alarming the person or causing the person distress"* fit-test Ingliz), il-ligi taghna ma taghti ebda definizzjoni ohra tat-terminu generiku fastidju jew "*harassment*". Issa filwaqt li n-nuqqas ta' definizzjoni specifika w dettaljata tar-reat in dizamina taghmilha possibbli ghall-gudikant li jqis bhala fastidju agir li jkun jiehu l-forma ta' diversi varjazzjonijiet tal-istess delitt, jista' mill-banda l-ohra johloq ukoll incertezzi fl-applikazzjoni tal-ligi penali fir-rigward ta' dawn it-tip ta' reati li ta' sikwiet jimbtu minn relazzjonijiet inter-personali

[2] Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali, Magistrat Dr Edwina Grima, [02.05.2013]

komplikati w delikati. Kull tip ta' dan l-agir pero' hu kalkolat li johloq certa biza' f'dak li jkun b'mod li johloq sensazzjoni li qed tigi segwit u impoggi taht certa pressjoni ingusta. Hu proprju dan li din il-ligi l-gdida trid tipprojbixxi."

Illi mill-qari ta' l-akkuza jirrizulta illi l-imputat qed jigi akkuzat b'incident wiehed li sehh is-6 ta' Gunju, 2015. Illi ghalhekk il-Qorti ma tistax tqies il-fatti kif stabbiliti fil-kawza bhala a *"course of conduct"* (fit-test Ingliz) li skond gurisprudenza recenti ta' din il-Qorti trid tirrizulta biex jissussistu dawn ir-reati ta' fastidju w ikkagunar ta' biza' (ara f' dan is-sens l-Appell Kriminali: **"Il-Pulizija vs. Raymond Parnis"** per V. De Gaetano C. J. [24.4.2009]). L-Proskezzjoni fl-akkuza qed tirreferi biss ghall-incident wiehed u izolat u qed takkuza lill-imputat b'dak, ghalkemm l-akkuza donnha qed tirreferi ghar-reat bhala wiehed kontinwat."

Illi fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Francis Xavier Micallef** il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) rriteniet is-segwenti:[3]

"Illi l-imputat jinsab akkuzat ukoll bir-reat ta'l-hekk imsejjah "harassement" bil-vjolenza kif previst fl-artikolu 251B tal-Kapitolu 9. Illi f'sentenza moghtija mill-Qorti ta'l-Appell Kriminali fl-ismijiet il-Pulizija vs Raymond Parnis (per Prim'Imhallef Vincent DeGaetano 24/04/2009), il-Qorti tat definizzjoni ezawrjenti ta' dak li jikkostitwixxi il-*harassement* taht dina id-disposizzjoni tal-ligi. Il-Qorti ta'l-Appell fis-sentenza taghha fil-fatt tissottolinja l-fatt illi l-kelma "imgieba" fit-test tal-ligi timplika "a course of conduct" u mhux xi incident wiehed izolat. Il-Qorti tistqarr:

… illi dawn l-affarijiet kollha li sehhew fil-kuntest ta' incident wiehed – ma jistghu qatt jammontaw ghar-reat kontemplat fl-Artikolu 251B imsemmi. Dan ir-reat gie evidentement ispirat mill-Artikolu 4(1) tal-*Protection from Harassment Act, 1997* tal-Ingilterra, liema artikolu jipprovdi testwalment hekk: *"A person whose course of conduct causes another to fear, on at least two occasions, that violence will be used against him is guilty of an offence if he knows or ought to know that his course of conduct will cause the other so to fear on each of those occasions."* L-Artikolu 251B taghna – u hawn il-Qorti ser tuza t-test Ingliz proprju biex wiehed ikun jista' jara x-xebh u fejn saru t-tibdiliet – jipprovdi, fis-subartikolu (1) tieghu, hekk: *"A person whose course of conduct causes another to fear that violence will be used against him or his property or against the person or property of any of his ascendants, descendants, brothers or sisters or any person mentioned in sub-article (1) of article 222 shall be guilty of an offence if he knows or ought to know that his course of conduct will cause the other so to fear on each of those occasions…"* . Il-kliem "on each of those occasions" huma indikattivi li l-att materjali ma jistax isehh f'okkazjoni wahda izda jrid ikun hemm ghall-anqas zewg okkazjonijiet – proprju kif jinghad fil-matrici Ingliza, "on at least two occasions". Ghal xi raguni – fil-fehma ta' din il-Qorti kompletament illogika – il-kliem "on at least two occasions thallew barra". Fi kliem l-edituri ta' **Blackstone's Criminal Practice, 2008**:

"How separate the two occasions must be remains to be seen. The nature of stalking, the activity which primarily created the need for the new offences, might mean that the occasions are likely to be on separate days, although it may be possible to differentiate activities on one day where they can be viewed as not being continuous. The further apart the incidents, the less likely it is that they will be regarded as a course of conduct…It was recognised, however that circumstances can be conceived 'where incidents, as far apart as a year, could constitute a course of conduct'. The type of incidents would be those intended to occur on an annual event such as a religious festival or a birthday…"

[3] Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali, Magistrat Dr Edwina Grima, [17.02.2011].

> Din il-Qorti mhix ser tipprova taghti definizzjoni ezawrienti ta' x'jammonta ghal "course of conduct" ghall-fini tal-imsemmi Artikolu 251B(1) – u anqas ma hi ser tipprova telenka kazijiet, anke jekk biss bhala forma ta' ezempju, li jammontaw jew ma jammontawx ghal tali "imgieba", haga li trid tigi deciza minn kaz ghal kaz skond ic-cirkostanzi u bl-applikazzjoni ta' doza qawwija ta' saggezza min-naha tal-gudikant. Dak li qed jigi deciz f'din il-kawza hu biss li incident wiehed (u, *per di piu`*, ta' minuti) ma jammontax ghal "course of conduct" ghall-finijiet tal-Artikolu 251B(1). Inoltre huwa evidenti li l-vjolenza kontemplata fl-imsemmi artikolu hija dik li talvolta tista' tigi perpetrata fil-futur u mhux dik li effettivament tkun giet kommessa. Il-vjolenza effettivament kommessa tigi punita taht disposizzjonijiet ohra tal-ligi."

Illi *multo magis* din l-interpretazzjoni tapplika ghar-reat ravvizat bl-artikolu 251AA tal-Kodici Kriminali, dak kommunement maghruf bhala stalking.

Illi l-ligi titkellem dwar "imgieba", *a course of conduct,* u ghaldaqstant minn dina l-esposizzjoni legali jirrizulta illi dawn ir-reati (Artikoli 251A, 251B u 251AA) ma jissustux jekk dan ikun xi incident izolat kif fil-fatt huwa il-kaz in ezami. Ghaldaqstant jekk l-Avukat Generali deherlu li jirrizultaw dawn l-akkuzi kellu jindika li ghandhom jizdiedu akkuzi godda. Galadarba dan ma sarx certament qatt ma tista' tinstab htija fuq reati ravvizati bl-imsemmija artikoli.

Illi dwar il-piena l-Qorti hadet in konsiderazzjoni n-natura tar-reati li qed tinstab htija dwarhom, l-ammissjoni tal-imputat, il-fedina penali tieghu li hija wahda netta, u tac-cirkostanzi kollha l-ohra tal-kaz. Certament f'dan il-kaz piena karcerarja ma tkunx wahda idoneja.

Ghal dawn il-motivi, din il-Qorti wara li rat l-artikoli 17, 31, 41(1)(a), 214, 215, 217, 218(1), 222(1)(a), 338(dd), 339(1)(d)(e) tal-Kapitolu IX tal-Ligijiet ta' Malta, l-artikoli 15(1)(2) u (3) tal-Ordinanza dwar ir-Regolament tat-Traffiku, Kapitolu 65 tal-Ligijiet ta' Malta u l-artikoli 5(1) u 51(2) tal-Att dwar l-Armi, Kapitolu 480 tal-Ligijiet ta' Malta, fuq ammissjoni, issib lill-imputat hati tal-imputazzjonijiet migjuba fil-konfront tieghu, tikkundannah ghal sentejn prigunerija li bl-applikazzjoni tal-Artikolu 28A tal-Kodici Kriminali qed jigu sospizi ghal erba snin.

Inoltre` ai termini tal-Artikolu 28G(1) tal-Kapitolu IX tal-Ligijiet ta' Malta qieghda tpoggi lill-hati taht ordni ta' Supervizjoni ghal zmien tlett snin u flimkien ma' din is-sentenza qieghda tannetti d-digriet dwar dan l-Ordni u tiddikjara illi dan l-Ordni ghandu jifforma parti integrali minn din is-sentenza.

A tenur tal-artikolu 412D Kapitolu IX tal-Ligijiet ta' Malta, qeghda tpoggi lill-hati taht Ordni ta' Trattament ghal zmien tlett (3) snin sabiex jinghata l-ghajnuna li jista` jirrikjedi dwar *anger management.*

Inoltre` tiskwalifika lill-imputat milli jkollu jew jikseb licenzja tas-sewqan ghal zmien tlett xhur.

Il-Qorti, ai termini tal-Artikolu 57 tal-Att dwar l-Armi, Kapitolu 480 tal-Ligijiet ta' Malta, qed tissospendi kull liċenza maħruġa taħt dak l-Att u tipprojbixxi lil persuna milli jkollha xi liċenza taħt l-istess Att għal zmien sena millum.

Inoltre` a tenur tal-artikolu 382A tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta qeghda tohrog Ordni tat-Trazzin fil-konfront tal-imputat ghaf-favur ta' Charmaine Debono ghal zmien tlett (3) snin.

Finalment bl-applikazzjoni tal-artikolu 533 tal-Kapitolu IX tal-Ligijiet ta' Malta qed tordna lil imputat biex ihallas lir-Registratur ta' din il-Qorti s-somma ta' €511.16.

Il-Qorti spjegat lill-hati l-konsegwenzi jekk jikkommetti reat iehor waqt il-perjodu operattiv ta' din is-sentenza, jekk ma jsegwix id-direttivi li se jinghatawlu fil-perjodu ta' supervizjoni jew jekk jikser l-ordnijiet fuqu imposti.

Il-Qorti tordna li kopja ta' dina is-sentenza ghandha tintbaghat lid-Direttur tal-Probation u Parole skond il-ligi.

Dr Donatella M. Frendo Dimech LL.D., Mag. Jur. (Int. Law)
Magistrat